

“IPhEB-Report” June 2025 publication (May 2025 data)

Verantwoordelijke uitgever: Luc Vansnick, Archimedesstraat 11 – 1000 Brussel

Geen enkele informatie uit deze publicatie mag worden veelevoudigd zonder schriftelijke toestemming van IFEB Editeur

IPHEB-Report is een publicatie van IFEB. De informatie die in dit document wordt gepubliceerd, is afkomstig uit de IFSTAT-databank, waarin farmaceutische producten en diensten zijn opgenomen die worden geleverd in voor het publiek toegankelijke apotheken en die worden vergoed door de verplichte verzekering in het kader van het stelsel van derdebetalers. Dit document geeft slechts een voorbeeld van de vele analysemogelijkheden die de IFSTAT-databank aanbiedt (snelheid, volledigheid, geografische spreiding, expertise, binnen de grenzen van ons charter). Bezoek de website [www.ifeb.be] voor meer informatie over dit onderwerp of neem contact met ons op via e-mail: info@ipheb.be voor specifieke verzoeken of mogelijke samenwerkingen.

Geheel van de terugbetaalde geneesmiddelen

De gegevens in de tabel zijn beperkt tot terugbetaalde geneesmiddelen (specialiteiten) en de bijbehorende farmaceutische prestaties.

GLOBAL (mio)	CI	CP	PP	NB	NU	DDD	INN			
							NB (all)	% (all)	NU (all)	% (all)
2018	2.700	475,3	3.167	102,7	255,2	5.319	7,770	7,6%	2,56	1,0%
2019	2.699	463,1	3.161	102,4	254,8	5.321	3,990	3,9%	13,04	5,1%
2020	2.761	415,4	3.177	97,6	256,4	5.214	2,424	2,5%	14,13	5,5%
2021	2.867	389,9	3.257	98,8	265,4	5.248	2,300	2,3%	15,36	6,2%
2022	3.070	400,7	3.471	102,2	268,0	5.325	2,123	2,1%	5,91	2,2%
2023	3.336	413,6	3.750	104,4	282,6	5.474	2,510	2,4%	4,19	1,5%
2024	3.638	427,2	4.065	105,6	285,7	5.625	2,575	2,4%	4,76	1,7%
2025 (pred.)	3.839	435,5	4.273	107,1	291,1	5.750	2,745	2,6%	5,35	1,8%
2024/2023	+9,1%	+3,3%	+8,4%	+1,1%	+1,1%	+2,8%	+2,6%		+13,6%	
2025/2024	+5,5%	+1,9%	+5,1%	+1,4%	+1,9%	+2,2%	+6,6%		+12,4%	
202406	297,25	34,85	332,10	8,70	24,04	472,30	0,208	2,4%	0,423	1,8%
202407	301,72	34,33	336,05	8,52	23,50	465,48	0,205	2,4%	0,420	1,8%
202408	278,81	31,79	310,61	7,82	21,79	433,28	0,189	2,4%	0,265	1,2%
202409	293,73	34,46	328,19	8,50	27,33	453,72	0,208	2,4%	0,583	2,1%
202410	339,64	40,23	379,88	9,96	23,61	497,02	0,241	2,4%	0,301	1,3%
202411	309,63	37,26	346,89	9,21	23,37	471,14	0,224	2,4%	0,471	2,0%
202412	329,88	39,34	369,22	9,59	27,08	515,43	0,241	2,5%	0,504	1,9%
202501	311,92	36,58	348,51	8,93	24,28	471,59	0,224	2,5%	0,483	2,0%
202502	290,33	33,47	323,81	8,16	23,29	435,19	0,207	2,5%	0,376	1,6%
202503	303,69	35,24	338,93	8,54	26,15	466,11	0,216	2,5%	0,412	1,6%
202504	316,28	36,47	352,75	8,87	22,16	484,91	0,225	2,5%	0,409	1,8%
202505	316,21	36,16	352,35	8,76	23,36	485,83	0,229	2,6%	0,463	2,0%

Deze tabel bevat informatie over de aflevering van terugbetaalde geneesmiddelen, met een onderscheid tussen het aantal verpakkingen (NB) en het aantal eenheden (NU).

De onderstaande tabel geeft de betekenis van de verschillende parameters weer.

CI	cost insurance	bevat de tussenkomst van de verplichte verzekering in de prijs van de geneesmiddelen, alsook de specifieke honoraria van de apothekers (VOS – HIV – BNM – ROB/RVT)
CP	cost patient	het bedrag van het remgeld berekend in functie van de terugbetalingsbasis af fabriek, met inbegrip van het mogelijke supplement voor geneesmiddelen uit de referentierugbetaling waarvan de prijs hoger is dan de terugbetalingsbasis
PP	public price	publieksprijs
NB	number of packs	Aantal verpakkingen
NU	number of units	aantal eenheden van geneesmiddelen in oraal vaste vorm, afgeleverd aan bewoners van ROB/RVT. Die eenheden zijn de eenheden van de geneesmiddelen die sinds april 2015 worden “getarifeerd per eenheid”.
DDD	number of DDD	aantal DDD
INN	international nonproprietary name	geneesmiddelen “geflagd” als voorgeschreven op stofnaam binnen het geheel van de terugbetaalde geneesmiddelen (all)

Deze tabel houdt geen rekening met de wijzigingen ten gevolge van de opname van de MAF (maximumfactuur) in de regeling van de derde betaler op 1 januari 2015. In het verleden verschoven de bedragen van de MAF ook van het remgeld naar de RIZIV uitgaven, maar zonder dat dat in de gegevens kwam. Om de gegevens coherent te houden, hebben we de betekenis van «CP» niet veranderd.

Focus op het gebruik van psychostimulantia : methyfenidaat en modafinil

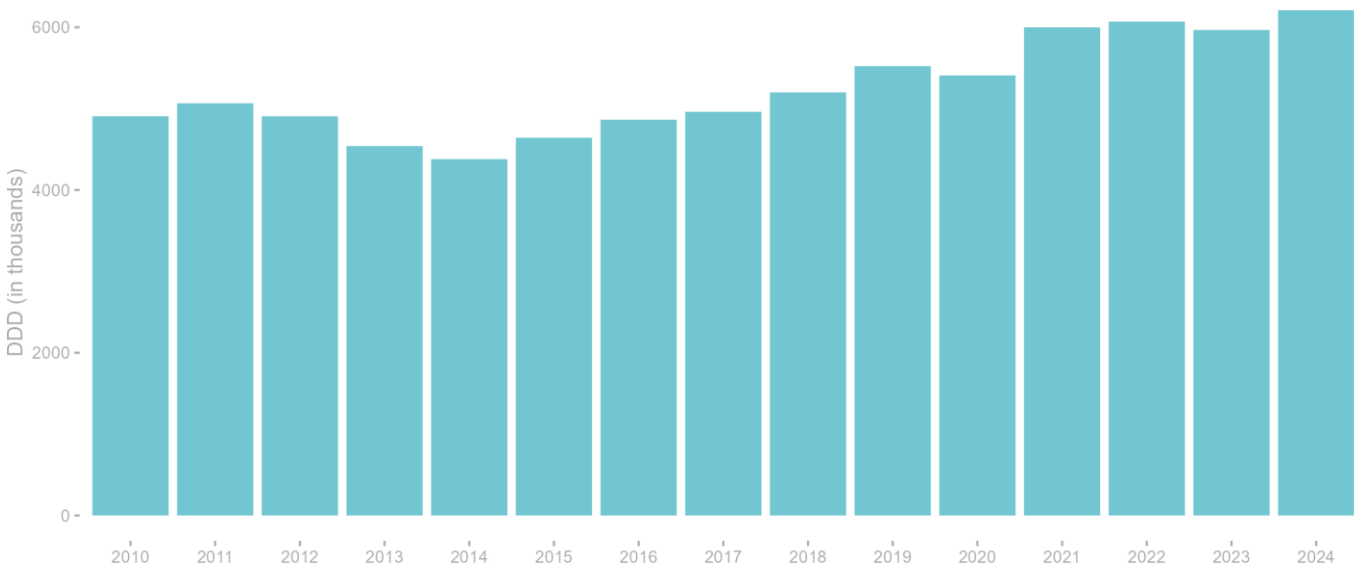
Methyfenidaat (ATC: N06BA04) en modafinil (ATC: N06BA07) behoren tot de klasse van centraal werkende sympathicomimetica (N06BA). Methyfenidaat wordt terugbetaald voor de behandeling van narcolepsie en voor de behandeling van aandachtstekortstoornis met of zonder hyperactiviteit (ADHD) bij kinderen van 6 tot 18 jaar, terwijl modafinil enkel wordt terugbetaald in het kader van de behandeling van narcolepsie.

Andere stoffen kunnen ook worden gebruikt voor deze twee indicaties, maar worden niet terugbetaald door het RIZIV in openbare apotheken en zijn dus niet opgenomen in dit rapport. Het gaat om atomoxetine, guanfacine en lisdexamfetamine voor ADHD, en om oxybaten en pitolisant voor narcolepsie; voor deze laatste twee is terugbetaling enkel toegestaan in een ziekenhuisomgeving.

Focus op methyfenidaat

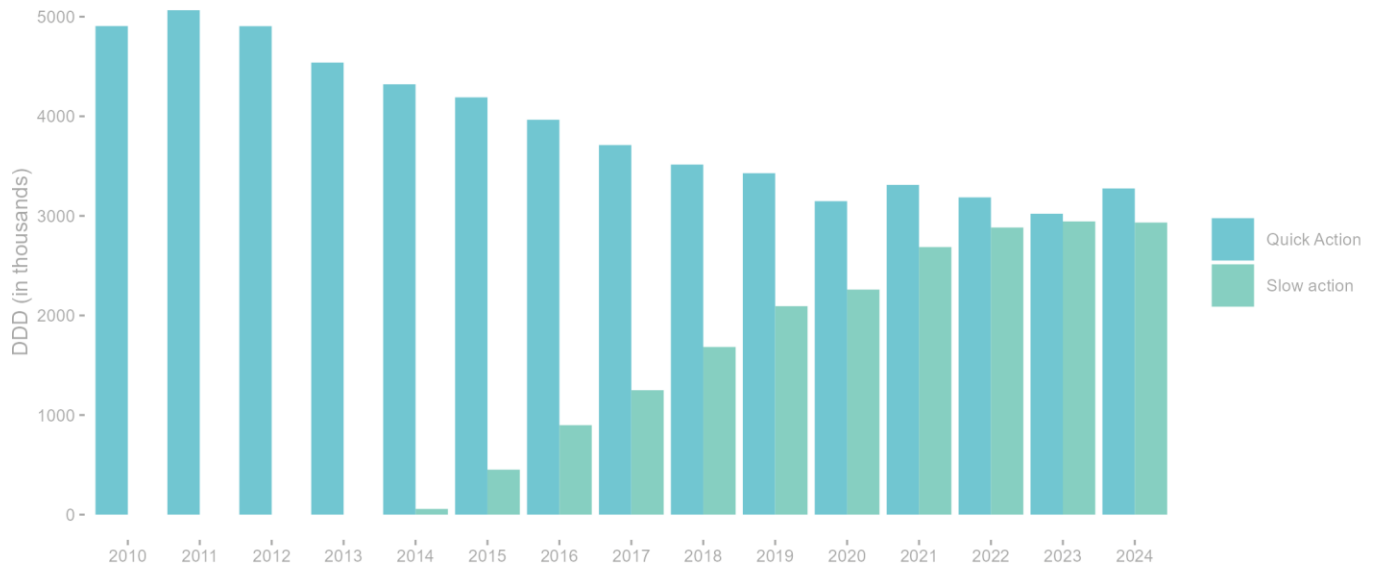
Bij het analyseren van het totale verbruik, uitgedrukt in DDD, zien we een zekere groei tussen 2014 en 2021. Daarna lijkt het verbruik een plateau te hebben bereikt.

Figuur 1: Jaarlijks totaalverbruik (DDD) van methyfenidaat

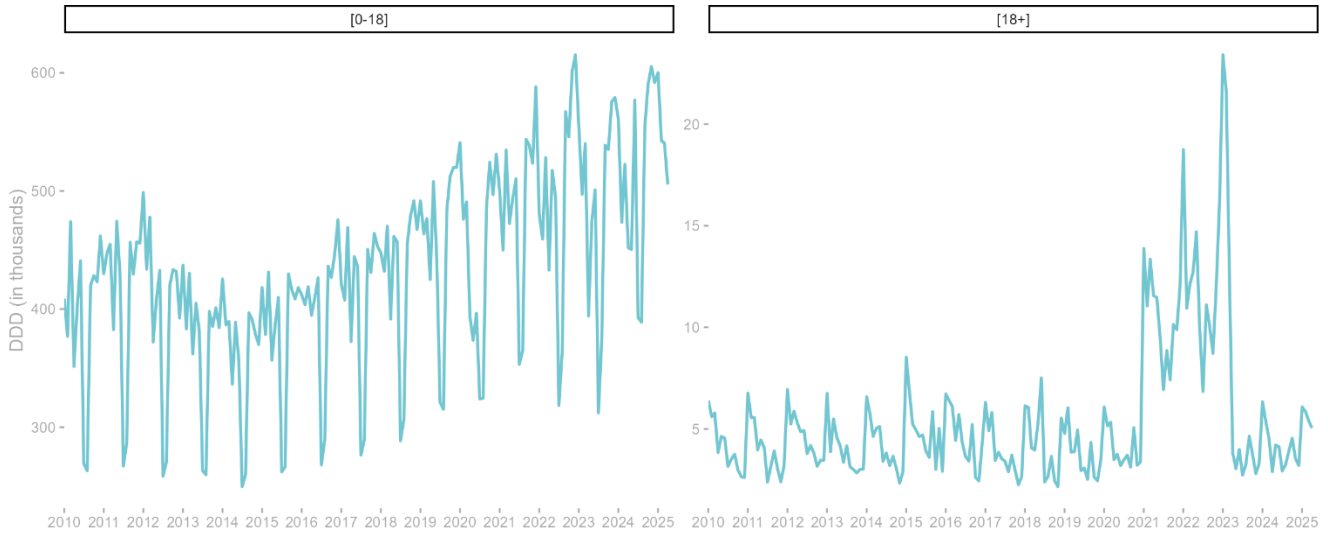
Deze groei lijkt samen te vallen met de opkomst van de vormen met verlengde afgifte van methyfenidaat, zoals geïllustreerd in de volgende grafiek.

Figuur 2: Jaarlijks verbruik van methylfenidaat per farmaceutische vorm

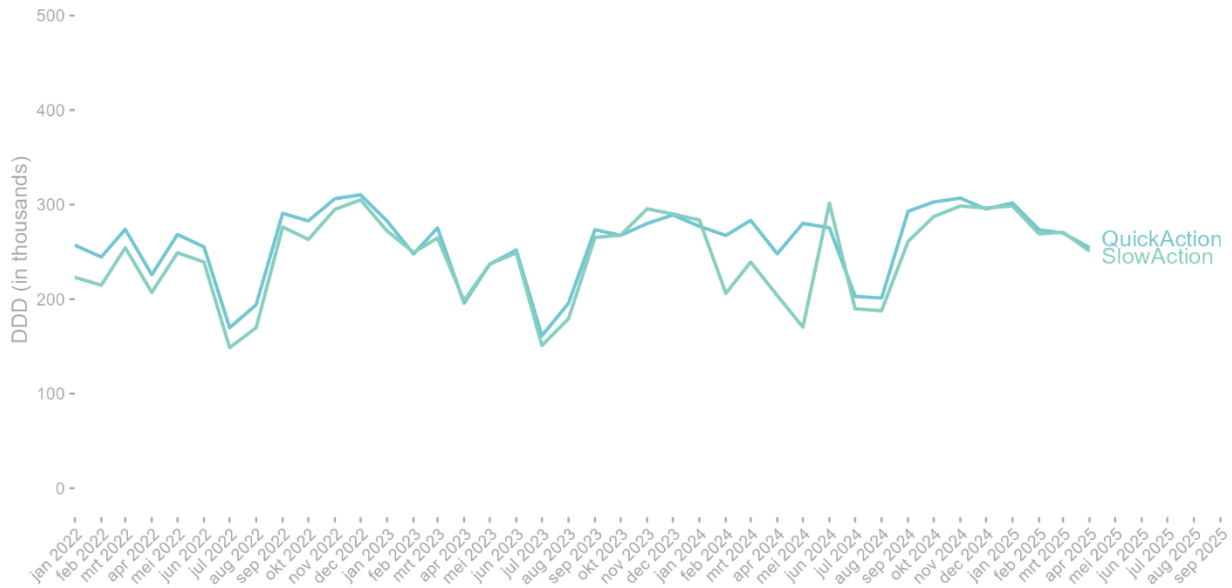
Men ziet duidelijk het toenemende aandeel van de vormen met verlengde afgifte, dat in 2023 tot 50% van het verbruik bereikt. Om het verbruik per indicatie te kunnen inschatten, toont de volgende grafiek het verbruik volgens leeftijdsgroepen: enerzijds voor jongeren tot 18 jaar (ADHD) en anderzijds voor volwassenen (narcolepsie).

Figuur 3: Verbruik van methylfenidaat bij jongeren (jonger dan 18 jaar) en volwassenen

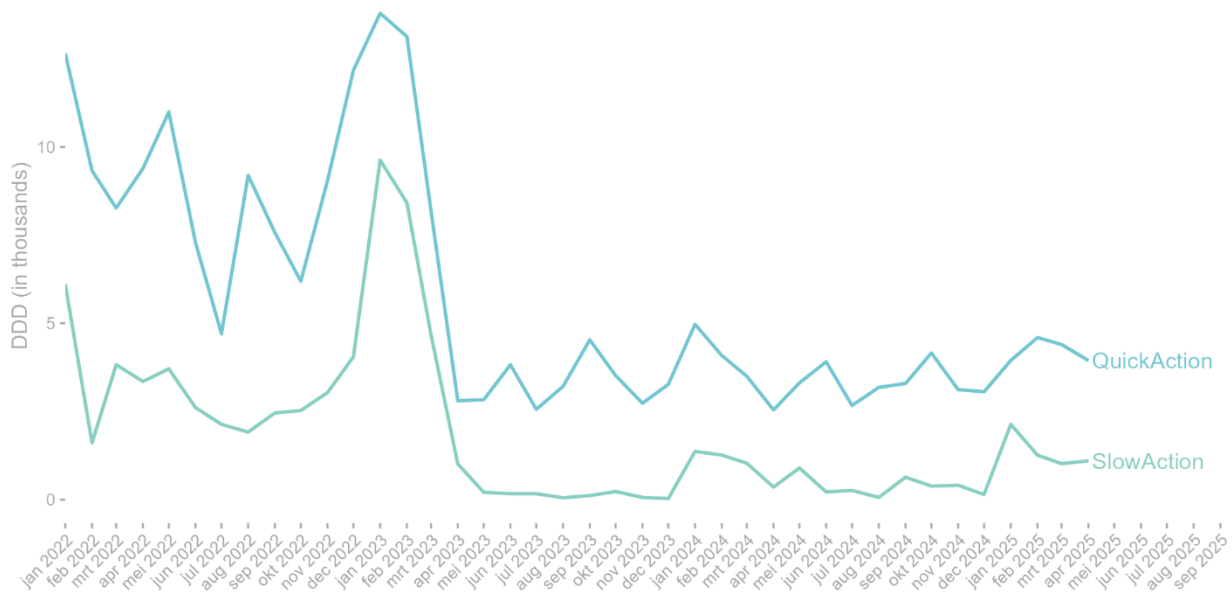
Bij jongeren is er duidelijk een daling in het verbruik tijdens de schoolvakanties (juli-augustus), wat overeenkomt met de gebruikelijke behandelingswijze van ADHD. In deze groep is de verdeling tussen snelwerkende en vertraagde vormen gelijkmatig :

□ *Figuur 4: Verbruik van methylfenidaat per farmaceutische vorm bij jongeren (jonger dan 18 jaar)*

Bij volwassenen (18+ jaar) is het verbruik aanzienlijk lager, het gebruik van snelwerkende vormen is groter en er is een duidelijke, tijdelijke stijging van het verbruik tussen januari 2021 en maart 2023.

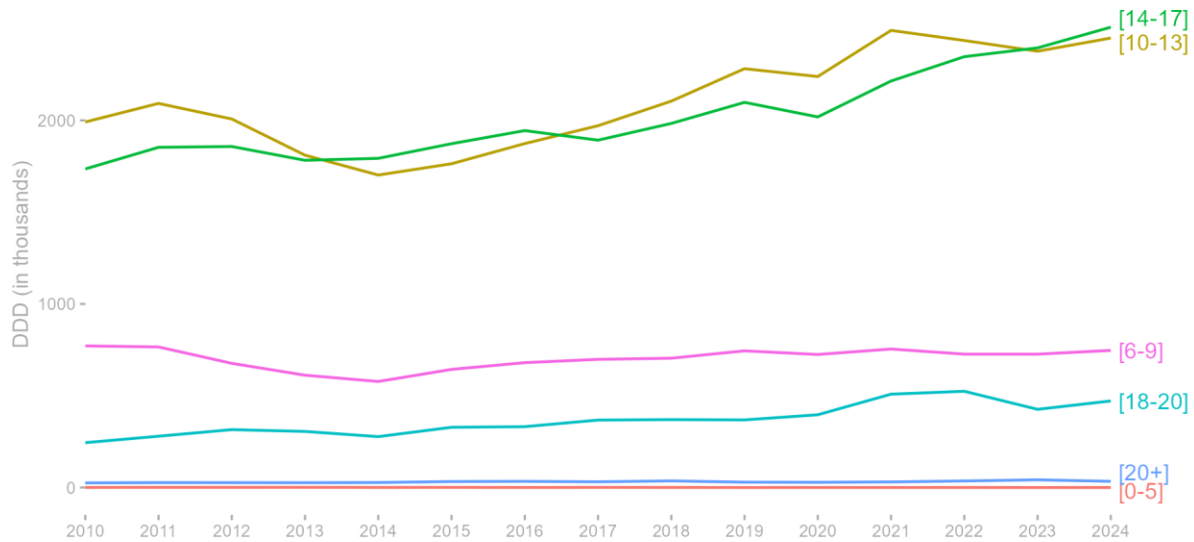
□ *Figuur 5: Verbruik van methylfenidaat per farmaceutische vorm bij volwassenen (18+ jaar)*

Bij een gedetailleerde analyse van de leeftijdsgroepen blijkt dat het gebruik bij volwassenen geconcentreerd is in de groep van 18 tot 20 jaar. Dit suggereert dat een deel verband houdt met de voortzetting van een eerdere behandeling van ADHD, eerder dan met de behandeling van narcolepsie.

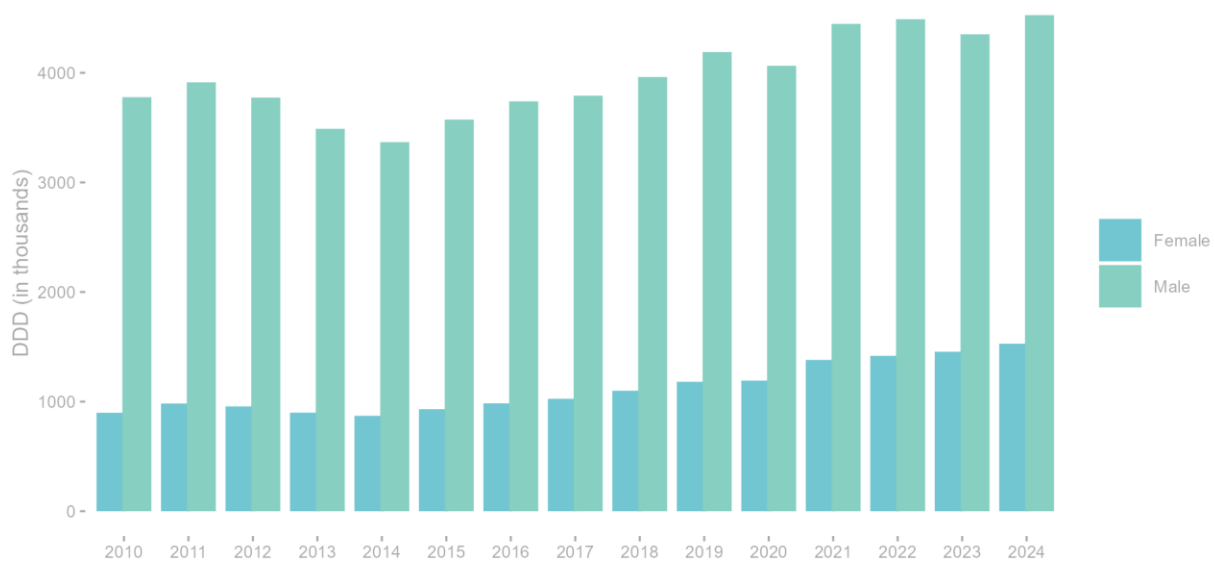
Aan de andere kant begint het gebruik bij jongeren vanaf 6 jaar, wat in overeenstemming is met de terugbetalingsvoorwaarden.

Figuur 6: Gebruik van methylfenidaat per leeftijdsgroep

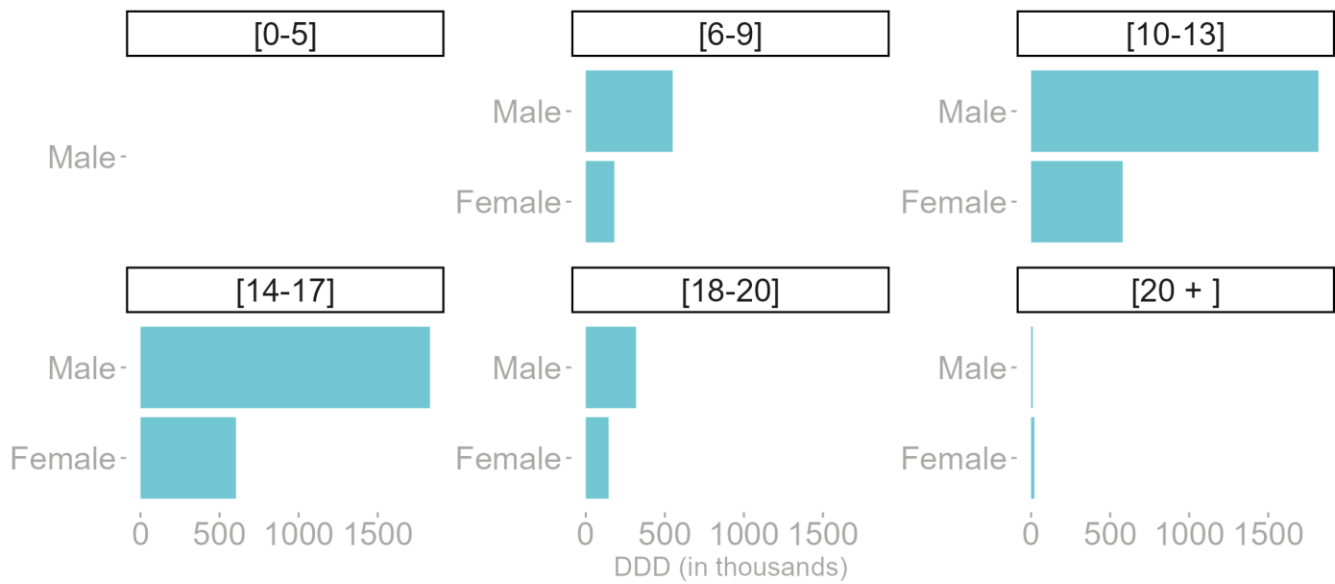

Wanneer we de verdeling van het gebruik volgens geslacht bekijken, zien we een groot verschil tussen jongens en meisjes. Slechts 20 tot 23% van de verbruikte DDD's wordt door meisjes geconsumeerd. Deze verhouding blijft gelijk voor alle voorschrijfspecialismen. Ze komt voor in alle leeftijdsgroepen, behalve bij volwassenen, waar het gebruik door vrouwen een derde van het totale gebruik bereikt.

Figuur 7: Jaarlijks gebruik van methylfenidaat naar geslacht

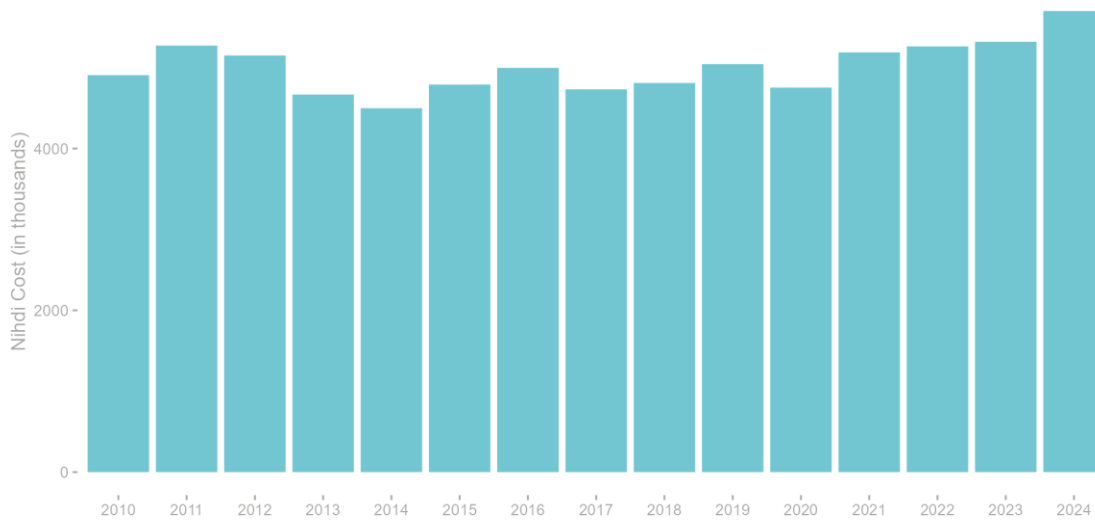

Figuur 8: Gebruik van methylfenidaat naar geslacht en leeftijdsgroepen

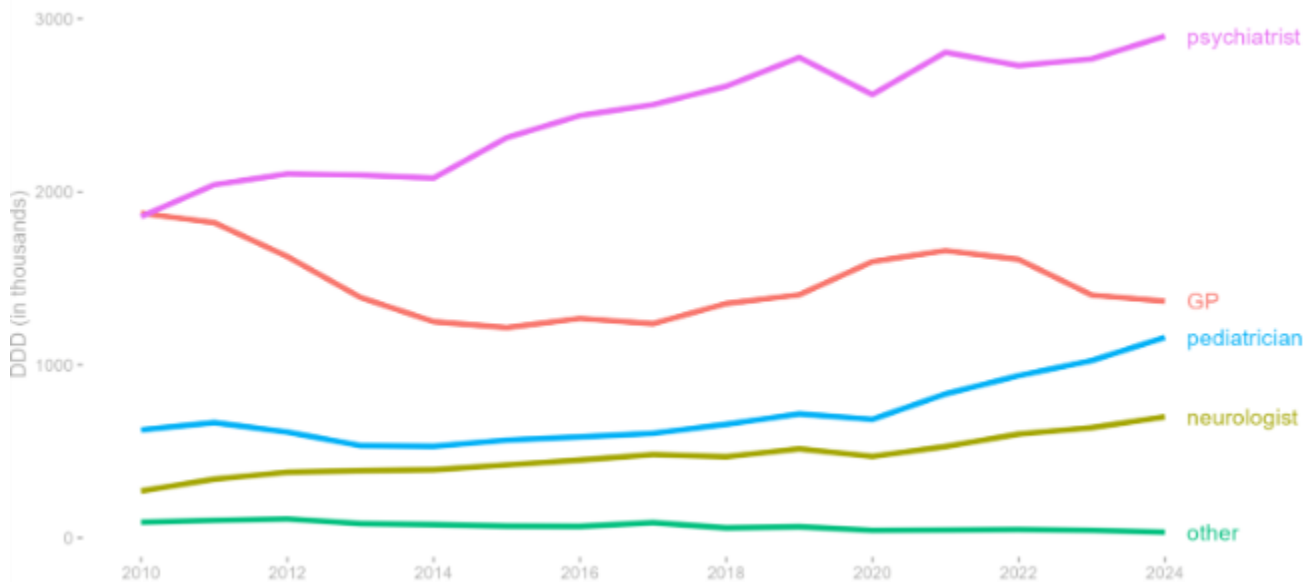
Wat betreft de RIZIV-uitgaven, volgen deze gewoon het verbruik en vertonen een lichte stijging. In 2024 overschrijdt hij 5.700.000 €.

Figuur 9: RIZIV-uitgaven voor methylfenidaat

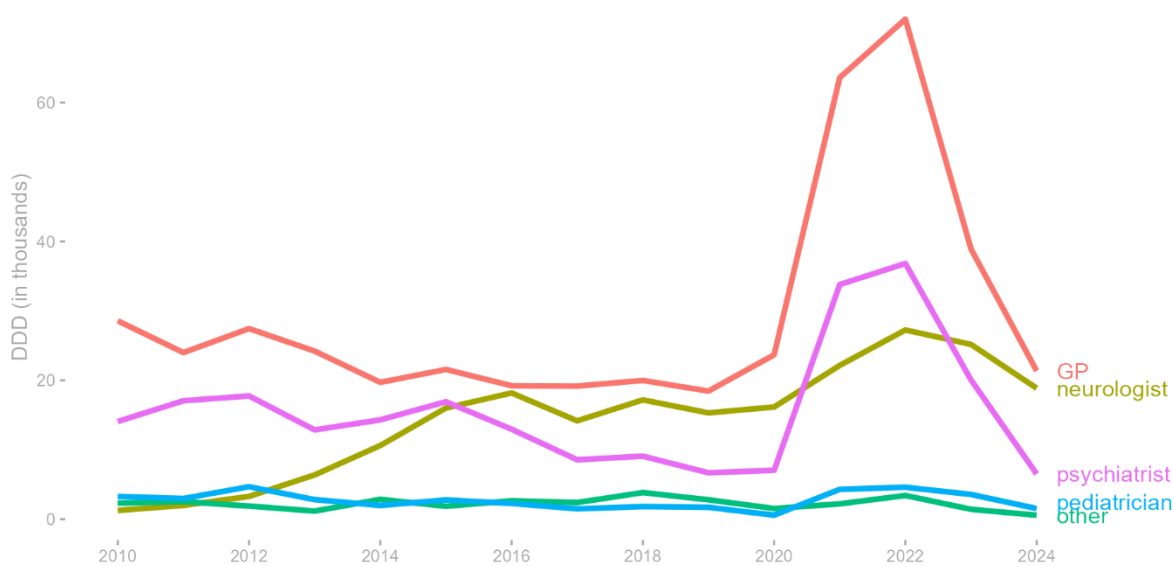
Vervolgens bekijken we wie de voorschrijvers van methylfenidaat zijn.

Figuur 10: Aantal voorgeschreven DDD's volgens de specialiteit van de arts bij jongeren (jonger dan 18 jaar)

Bij jongeren onder de 18 jaar zijn het vooral psychiaters die bijna 50% van de voorschriften voor hun rekening nemen, terwijl kinderartsen en huisartsen elk ongeveer 20% voorschrijven. Neurologen zijn verantwoordelijk voor de rest. Tijdens de pandemie (2020) was er een daling van het aantal voorschriften door specialisten, terwijl het aantal voorschriften door huisartsen toenam. De trend lijkt echter te verschuiven naar een toename van voorschriften door specialisten, die allemaal in de lift zitten, eerder dan door huisartsen. Bij volwassenen zijn het daarentegen de huisartsen die bijna 50% van de DDD's voorschrijven. Bij volwassenen zien we ook een stijging van het aantal afleveringen in 2021 en 2022 door huisartsen, neurologen en psychiaters. Waarschijnlijk nog een effect van de pandemie. Vanaf 2023 hebben alle voorschrijvers hun voorschriften verminderd.

Figuur 11: Aantal voorgeschreven DDD's volgens de specialiteit van de arts bij volwassenen (18+)

Figuur 12: Voorgescreven DDD's van methylfenidaat volgens de specialiteit van de arts per leeftijdsgroep

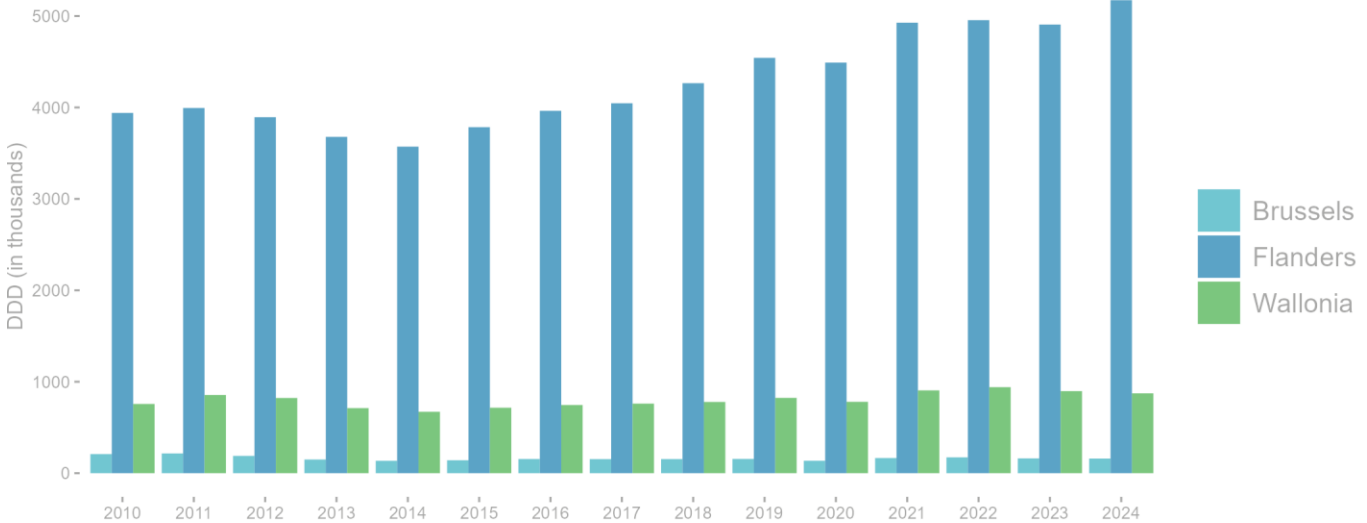

In alle leeftijdsgroepen zijn het de psychiaters die het grootste deel van de behandelingen opvolgen. Op de tweede plaats komen de huisartsen, behalve in de groep van 6 tot 9 jaar, waar de kinderartsen voorkomen.

Als we nu het gebruik van methylfenidaat in de verschillende regio's van het land bekijken, stellen we grote verschillen vast.

Figuur 13: Jaarlijks gebruik van methylfenidaat per regio

Bij een nadere analyse van deze cijfers, in vergelijking met de bevolkingscijfers (Statbel) van jongeren onder de 18 jaar in elke regio, verkrijgen we de volgende tabel voor de jaren 2014 en 2024:

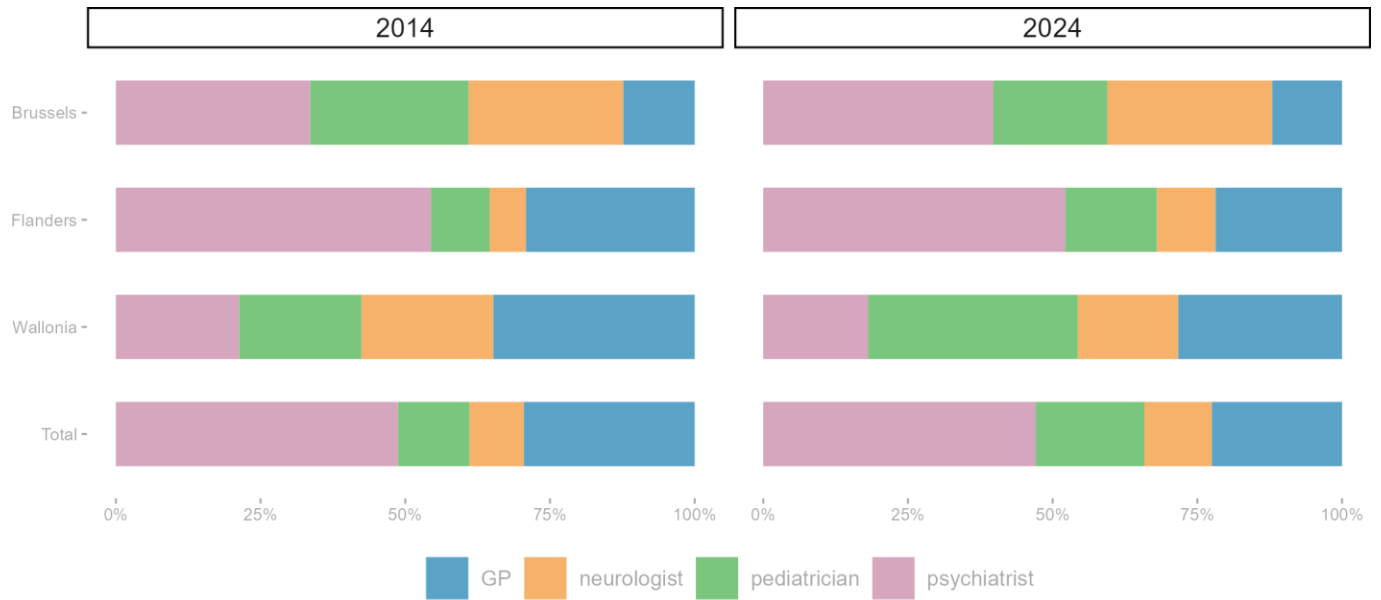
<i>Aantal DDD's per 1000 jongeren onder de 18 jaar</i>		2014	2024	Groei
Vlaamse regio	Vrouwelijk	1.119	1.964	75,5%
	Mannelijk	4.258	5.531	29,9%
	Totaal	5.377	7.495	39,4%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Vrouwelijk	207	292	41,1%
	Mannelijk	781	841	7,7%
	Totaal	988	1.133	14,7%
Waalse regio	Vrouwelijk	378	552	46,0%
	Mannelijk	1.344	1.750	30,2%
	Totaal	1.722	2.302	33,7%

Over een periode van tien jaar zien we een aanzienlijke algemene toename in Vlaanderen en Wallonië, respectievelijk met +39% en +33%, met een veel sterkere groei bij jonge meisjes. Het aandeel meisjes ten opzichte van jongens bedroeg in 2014 ongeveer 20 tot 22% en stijgt naar 24 tot 26% in 2024. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn de aantallen duidelijk bescheidener en is de groei over tien jaar relatief beperkt.

Het verschil tussen de regio's blijft opvallend: in 2014 lag het aantal DDD's per 1000 jongeren onder de 18 jaar meer dan 5,4 keer hoger in Vlaanderen dan in Brussel, en 3 keer hoger dan in Wallonië. In 2024 is dat 6,6 keer hoger dan in Brussel en nog steeds 3 keer hoger dan in Wallonië.

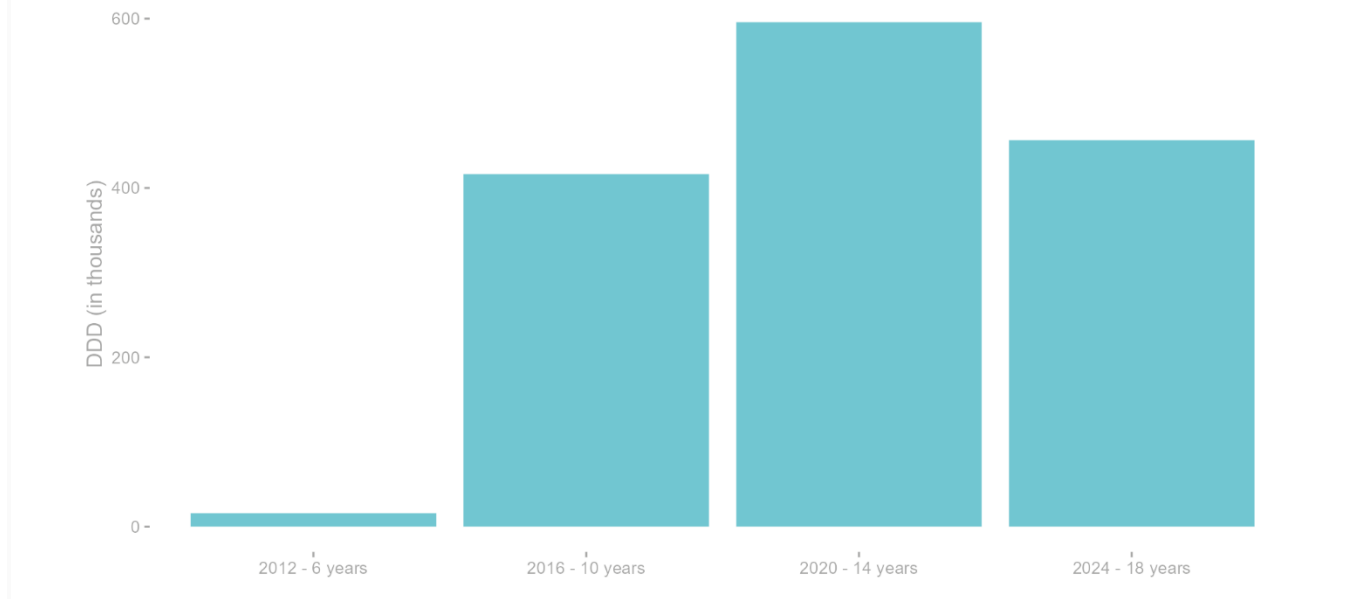
Wat voorschrijvers betreft, worden er ook verschillen vastgesteld: in het Vlaamse Gewest (V) zijn psychiaters duidelijk de belangrijkste voorschrijvers, zowel in 2014 als in 2024. In Brussel (BHG-RBC) wordt het aantal voorgeschreven DDD's min of meer gelijk verdeeld onder de specialisten. In het Waalse Gewest (W) zijn het vooral de huisartsen (in 2014) en de kinderartsen (in 2024) die methylfenidaat voorschrijven.

Figuur 14: Voorgeschreven DDD's van methylfenidaat volgens de specialiteit van de arts en de regio

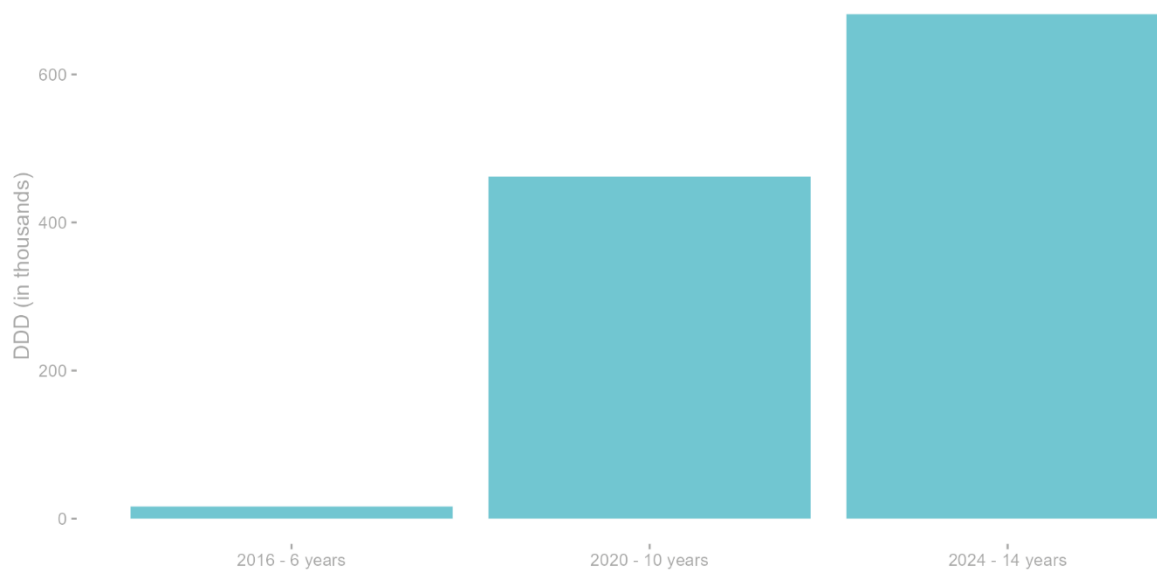

Laten we nu de evolutie van een generatie van kinderen bekijken: de onderstaande grafieken tonen het DDD-gebruik van kinderen geboren in 2006 enerzijds en in 2010 anderzijds. We zien een gelijkaardige evolutie: het gebruik begint tussen 7 en 10 jaar en neemt verder toe tussen 11 en 14 jaar. Het gebruik ligt iets hoger bij de kinderen geboren in 2010.

Figuur 15: Evolutie van het methylfenidaatgebruik bij kinderen geboren in 2006

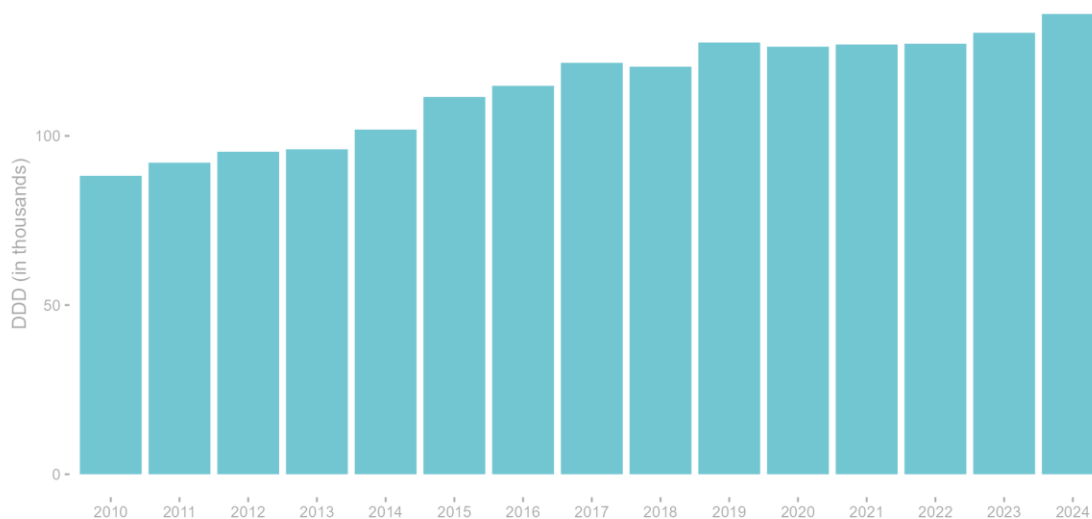
Figuur 16: Evolutie van het methylfenidaatgebruik bij kinderen geboren in 2010

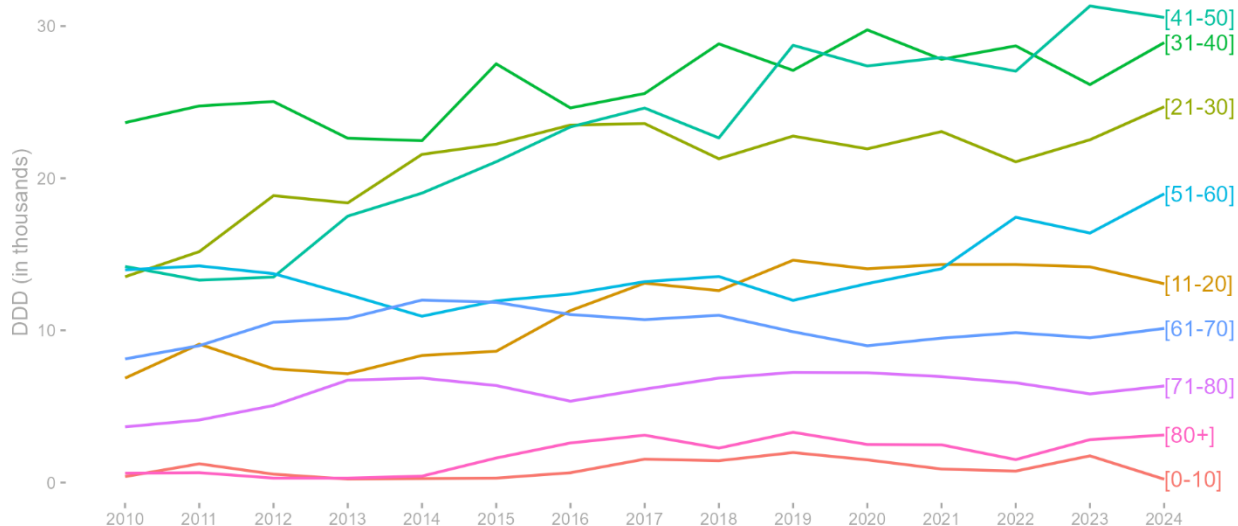
Focus op modafinil

Modafinil is de andere molecule die door het RIZIV wordt terugbetaald in een openbare apotheek voor de behandeling van narcolepsie. Het gebruik is sinds 2010 gestaag toegenomen en leek tussen 2019 en 2022 gestabiliseerd te zijn. Sinds twee jaar is er opnieuw een lichte groei waarneembaar.

Figuur 17: Jaarlijks gebruik (DDD) van modafinil

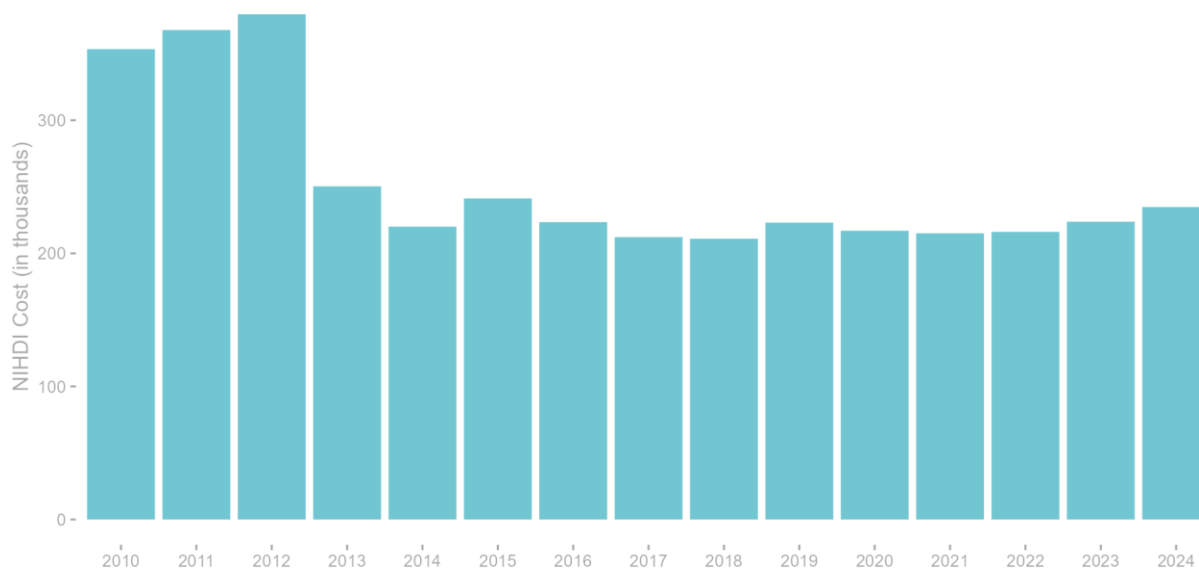

Figuur 18: Jaarlijks gebruik van modafinil per leeftijdsgroep

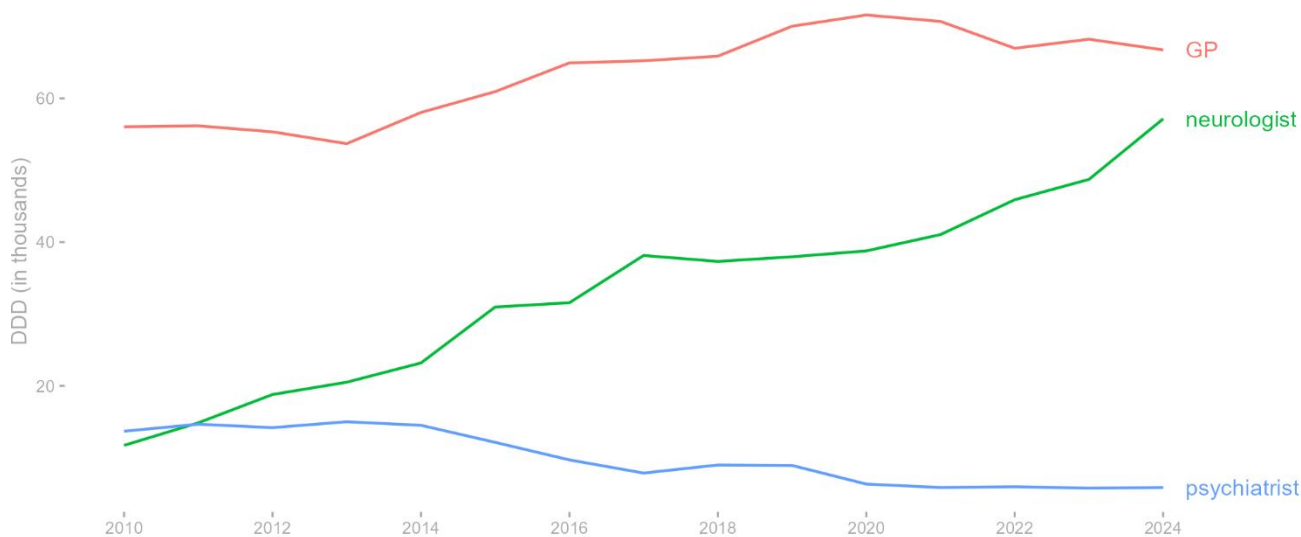
Sinds de prijsdaling in 2013 volgt de RIZIV-kost gewoon het verbruik en bedraagt deze ongeveer 235.000 euro in 2024.

Figuur 19: Jaarlijkse RIZIV-kost van modafinil

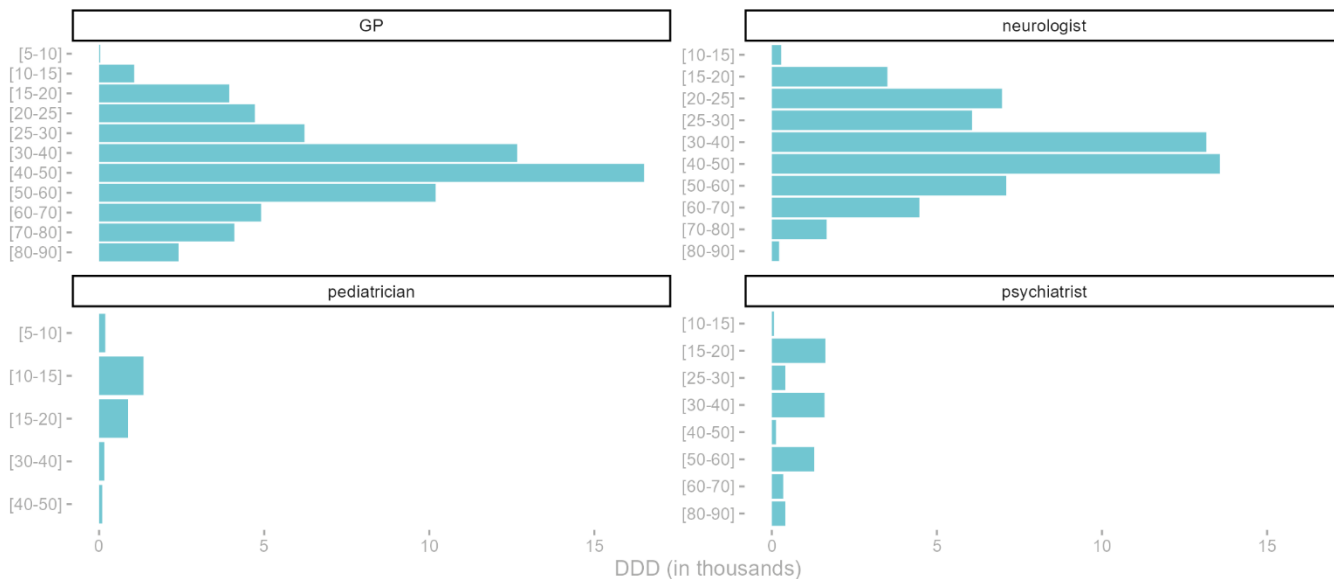
De voorschrijvers zijn voornamelijk huisartsen, op een stabiele manier sinds 2017 – met uitzondering van de 'piek' tijdens de pandemie – en neurologen, van wie de voorschriften voortdurend toenemen. Deze twee groepen zijn goed voor 90% van de voorschriften van modafinil.

Figuur 20: Voorgescreven DDD van modafinil per specialisme van de arts

Bij het observeren van de relatie tussen voorschrijvers en leeftijdsgroep, stellen we vast dat het gebruik over alle groepen verspreid is en dat het profiel vrijwel identiek is tussen huisartsen en neurologen.

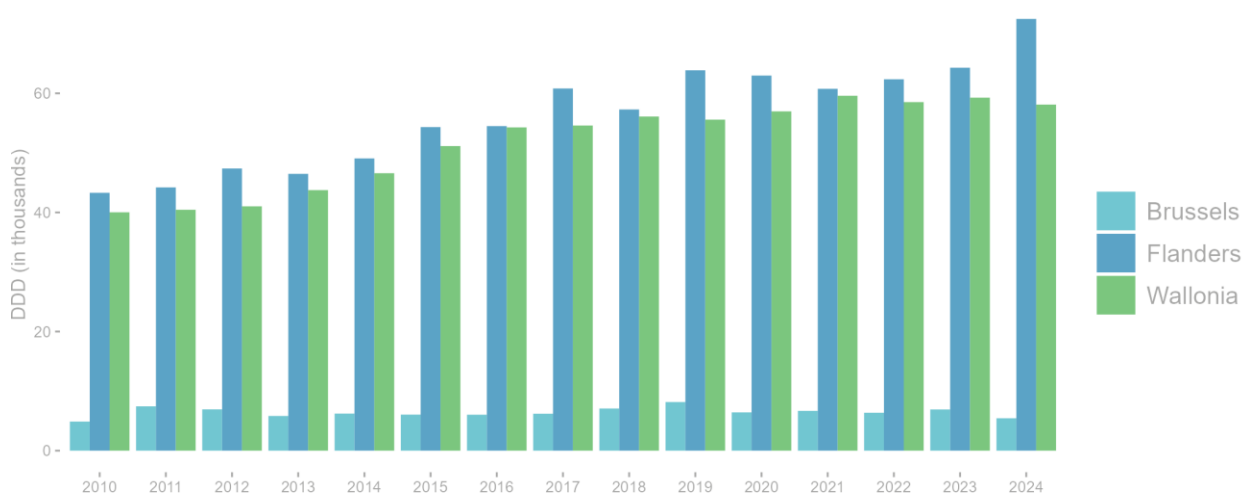
Figuur 21: Voorgescreven DDD van modafinil per specialisme van de arts en leeftijdsgroep

Bij het analyseren van het gebruik naar geslacht, zien we bijna geen verschil tussen mannen en vrouwen, ongeacht de leeftijdsgroep.

De verdeling van de consumptie lijkt over het algemeen evenwichtig tussen de regio's, rekening houdend met hun respectieve bevolking.

Figuur 23: Gebruik van modafinil per regio

Rekening houdend met het aantal inwoners per regio, bekomen we de volgende tabel :

		<i>Aantal DDD van modafinil per 1000 inwoners</i>		
		2014	2024	Groei
Vlaamse regio	Vrouwelijk	7,1	10,5	48,1%
	Mannelijk	7,3	9,8	33,6%
	Totaal	14,4	20,3	40,7%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Vrouwelijk	5,6	2,1	-63,0%
	Mannelijk	5,1	6,7	31,6%
	Totaal	10,7	8,8	-17,6%
Waalse regio	Vrouwelijk	13,2	15,6	17,9%
	Mannelijk	12,8	15,9	24,0%
	Totaal	26,0	31,5	20,9%

In het Waalse Gewest lijkt het gebruik per inwoner het hoogst te zijn, maar de groei over tien jaar is duidelijk lager dan in het Vlaamse Gewest. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt verrassend genoeg een daling van het gebruik bij vrouwen waargenomen, maar het beperkte aantal gegevens laat niet toe om hier conclusies uit te trekken.

Wat de voorschrijvers betreft, zijn het in het Vlaamse Gewest voornamelijk specialisten – neurologen en psychiaters – die voorschrijven, terwijl dit in de andere gewesten vooral huisartsen zijn.

Figuur 24: Voorgescreven DDD van modafinil per specialisme van de arts en per regio

